

کتاب کار پژوهشی

امیر اژدریان

انتشارات
آهنگ قلم
زمستان ۱۳۹۱

سرشناسه	اژدریان، امیر.
عنوان و نام پدیدآور	کتاب کار پژوهی / امیر اژدریان.
مشخصات نشر	مشهد: آهنگ قلم، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	۱۲۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۲۵-۰۶۰-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	پژوهش--راهنما
رده بندی کنگره	PRD ۲۰۱۷ / ۳۵ ی ۱۳۹۱
رده بندی دیویی	۱۵۹/۶۵
شماره کتابشناسی ملی	۰۱۳۵۸۷۲

کتاب کار پژوهشی

امیر اژدریان

طرح جلد	برند گرافیک
نمونه خوانی	کانون ویراستاران آهنگ قلم (فرخنده فاضل بخششی)
صفحه آرایی	بیژن
لیتوگرافی	سوره
چاپ	هما
صحافی	پارسیان
نوبت چاپ	۱۳۹۱/اول/زمستان
شمارگان	۱۰۰۰ / وزیری
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۲۵-۰۶۰-۵
قیمت	۸۰۰۰ تومان

ناشر آهنگ قلم

نشانی مشهد/ کدپستی ۹۱۳۵۹۶۳۷۱۹
تلفن ۰۵۱۱-۷۶۴۶۳۰۹-۰۹۱۵۴۲۹۱۹۰۶

پست الکترونیک info@ahangeghalam.ir

وب سایت www.ahangeghalam.ir

تماس با نویسنده ۰۹۱۵۵۱۵۱۸۵۲

am.ajedarian@gmail.com

دیباچه

تجربه‌ی حدود هجده سال مدرسی، پژوهش و فعالیت اجرایی در آموزش و پرورش به‌عنوان رابط تحقیقات در مناطق و نواحی و مسئول قطب ناحیه ۳ اقدام‌پژوهی و درس‌پژوهی استان خراسان رضوی، باعث شد:

از یک سو با مسایل و مشکلات انجام پژوهش‌های درون سازمانی آشنا شده و ضمن عضویت در کمیته‌ی اقدام‌پژوهی استان خراسان رضوی، طی حضور در برنامه‌های فراخوان معلم پژوهنده، به برگزاری دوره‌های متعدد اقدام‌پژوهی و کارگاه‌های معلم پژوهنده، تدریس و هدایت معلمان و دانشجویان و دوری گزارش طرح‌ها از مناطق تا رده‌ی استانی، به‌طور جدی بپردازم.

از سوی دیگر با راهنمایی عملی معلمان در دوره‌های ضمن خدمت، دانشجویان مراکز آموزش عالی و حتی دانش‌آموزان در سطح مدارس توانستم این روش را به صورت روشی ساده، علمی و نظام‌مند اجرا نمایم که نه تنها کارورزان به کسب مقام‌های منطقه‌ای تا کشوری رسیده‌اند بلکه فعالیت‌های اینجانب در آرایه‌ی طرح‌های گزارشی، موفق به کسب مقام‌های استانی و منتخب کشوری گردید.

لذا با درک خواسته‌ها و محتوای لازم و تاکید بر روش‌های کاربردی در آرایه‌ی این کتاب کاربردی کوشیدم.

این کتاب به کارورزان مبتدی توصیه می‌شود هرچند به تنهایی جوابگوی تمامی سؤالات همکاران نخواهد بود و مسلماً نیاز به مطالعه‌ی کتب مرجع (معرفی شده در منابع و مآخذ) می‌باشد.

این کتاب کار، طبق چرخه‌ی اقدام‌پژوهی می‌باشد که با اجرای نظام‌مند هر فعالیت، کارورز را در انجام مراحل و گام‌های اقدام‌پژوهی به‌طور علمی پیش خواهد برد. لذا لازم است پژوهشگر محترم با ۱۶ فعالیت مشخص شده، به ترتیب گزارش طرح اقدام پژوهی را کامل گرداند.

هر چند از تجربیات مؤثر و مطالعه‌های منابع معتبری در تدوین این کتاب، به‌خوبی استفاده شده است لیکن با توجه به پویایی فرآیند و چرخه‌های پژوهشی، همچنان نیازمند راهنمایی اساتید و مدرّسین محترم و افراد صاحب نظر و علاقمند می‌باشم. آماده‌سازی این اثر بدون لطف ایرد متعال و کمک فکری و نوشتاری دوستان و دلسوزان میسر نبود.

لازم به ذکر است جهت پیگیری آسان متن کتاب، برخی اطلاعات علمی در قسمت ضمایم توضیح بیشتری داده شده است که در صورت لزوم، محققین محترم به آن رجوع نمایند.

امید است قدمی کوچک در تدوین طرح‌های گزارشی برای علاقمندان به پژوهش، با روش اقدام‌پژوهی باشد.

پاییز ۱۳۹۱

امیر ازدریان

فهرست مطالب

۷	دیباچه.....
۱۱	مقدمه.....
۱۲	معرفی اجمالی روش اقدام پژوهی:.....
۱۳	اهمیت و ضرورت اجرای روش اقدام پژوهی در آموزش و پرورش.....
۱۸	برخورد با مسأله یا مشکل.....
۱۹	زمینه‌ی پژوهشی (معرفی و انتخاب موضوع پژوهشی).....
	بررسی و مشاهده‌ی علمی و تمرکز و دقت در محیط برای تأیید موضوع (بررسی چند
۲۰	سؤال: دلخوری-آرزو و...).....
۲۰	انتخاب و تدوین اولیه‌ی عنوان.....
۲۱	بررسی و تدقیق واژگان موجود در عنوان و تحدید آن:.....
۲۲	نگارش حداقل دو صفحه توصیف وضعیت موجود.....
۲۴	وضع موجود و رسیدن به وضع مطلوب (هدف و ارزش اجرایی محقق از انجام تحقیق).....
۲۶	تغییر و یا تأیید عنوان.....
۲۶	جمع‌آوری اطلاعات (شواهد ۱).....
۲۷	بررسی تحقیقات پیشین:.....
۲۹	تکمیل و یا اصلاح مجدد عنوان.....
۳۰	اصلاح ابزار پژوهشی و تکمیل اطلاعات جمع‌آوری شده: (نظارت و بازنگری).....
۳۰	چند سوال مهم: (نظارت و بازنگری بر اجرای گام‌ها تا کنون).....
۳۲	تجزیه و تحلیل: (نقطه‌ی عطف فرآیند تحقیق).....

۳۳	پردازش و نقد منطقی داده‌ها (تجزیه اطلاعات):
۳۴	تحلیل داده‌ها: تفکر انتقادی، ترسیم الگو:
۳۷	انواع الگوهای تجزیه و تحلیل:
۳۸	الگوی شش پرسش:
۴۰	الگوی ترسیم مفاهیم:
۴۱	الگوی علت‌یابی:
۴۴	انتخاب راهکاری برای اقدام اولیه:
۴۵	اقدام و اجرای راهکارهای انتخابی:
۴۶	اجرای راه‌حل‌ها و ثبت دقیق و گام به گام مراحل آن جهت استناد سازی:
۴۸	بررسی نتایج و یافته‌ها (بازتاب و مفهوم آن):
۵۲	برخی مفاهیم دیگر در مسیر بازتاب:
۵۲	مفهوم ارزیابی:
۵۲	ارزشیابی:
۵۲	بازنگری:
۵۲	کنترل / مراقبت:
۵۳	تحلیل یافته‌ها:
۵۶	اعتباربخشی:
۶۱	تدوین طرح گزارش:
۷۱	نگارش چکیده:
۷۲	تفاوت چکیده با مقدمه:
۷۲	نگارش متن تقدیر و تشکر:
۷۳	تایپ و حروف چینی:
۷۴	تکثیر، مجلد سازی و تنظیم مقدمات:
۷۷	پیوست‌ها:
۷۸	مشاوره‌ی اقدام پژوهی:
۸۳	منابع:
۸۵	مقالات، فصلنامه‌ها، تحقیقات:
۸۷	معرفی منابع بیشتر جهت مطالعه:
۸۸	ضمائم:

مقدمه

اقدام پژوهی (پژوهش در عمل) رویکردی سازنده در جهت گسترش توانایی‌های کارورزان در عرصه‌های مختلف است.

«با استفاده از این پژوهش، تجربه‌های زیادی در معرض نقد قرار می‌گیرد و تصمیم‌گیری آگاهانه میسر می‌شود.»^۱

«در حوزه‌ی آموزش و پرورش نیز این اندیشه گامی اساسی در جهت اصلاح و بهبود محسوب می‌شود که با تکیه بر توانایی‌ها و مشارکت عمومی به ثمر می‌رسد، با این رویکرد همه‌ی افراد می‌توانند به عنوان عنصری سازنده و فکور در جهت شناسایی مسائل و حل آنها در محیط‌های آموزشی سازماندهی و به کار گرفته شوند.»

(ساکی، ۱۳۸۲: ۶۷)

در واقع رویکرد اقدام پژوهی افراد را نسبت به وقایعی که پیرامون وی در کلاس درس و مدرسه رخ می‌دهد، حساس و هوشیار می‌سازد.

معلم‌ان حرفه‌ای با تکیه بر سه نقش: پژوهش - آموزش - و شادابی، پیشرفت را نصیب دانش آموزان خود می‌سازند.

^۱ Patterson & Shannon

۱- معرفی اجمالی روش اقدام پژوهی:

➤ اقدام پژوهی، فرآیندی در جهت بهبود وضعیت حرفه‌ای معلمان است.
 ➤ در واقع یکی از اساسی‌ترین راه‌های رشد و توسعه آموزش و پرورش است و
 کوششی در جهت ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش معلمان می‌باشد و روش
 بهبود و بالندگی عوامل آموزشی است.

➤ مفهوم و ماهیت اقدام پژوهی

الف) پژوهشی: کاوشی نظام‌مند که هدفش کمک به پیشرفت دانش و رشد
 فردی است.

ب) پژوهشی - آموزشی: کند و کاوی انتقادی که هدفش تاثیرگذاری در
 قضاوت‌ها و تصمیم‌گیری‌های آموزشی است به منظور بهبود عملکرد
 آموزشی است.

➤ تعاریفی از اقدام پژوهی:

- کوششی جمعی جهت بررسی مشکلات (مسائل) عینی به صورت
 علمی به قصد هدایت، تصحیح و ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی است.
 (کوری ۱۹۳۵)

- ترکیبی از عمل و تحقیق است که فرد در جریان آن می‌کوشد، عملی
 را بشناسد، بهبود بخشد و اصلاح کند.

- رویکردی آموزشی- پژوهشی است که هدف از آن آموزش و بکارگیری
 راه حل‌های چالش با مسئله است که مدرسین در حین عمل و به‌ویژه در
 فرآیند یاددهی-یادگیری با آن مواجه می‌شوند.

- تعریف: اقدام پژوهی در آموزش، شامل گردآوری و تفسیر داده‌هاست تا
 شناختی بهتر درباره‌ی جنبه‌ای از یاددهی-یادگیری و نیز امکان
 به‌کارگیری نتایج در بهبود عادات فراهم آید.